

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Діброва А. Д.

“ ” 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри глобальної економіки

Протокол № 12 від “15” травня 2019 р.

Завідувач кафедри

Вдовенко Н. М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
З ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Прикладна економіка»

Факультет економічний

Розробники: д.е.н. проф. Вдовенко Н. М., к.е.н. ст. викладач Богач Л. В.

Київ – 2019

1. Опис навчальної дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

Освітній ступень, спеціальність, спеціалізація, ОПП		
Освітній ступінь	<i>ОС «Magistr»</i>	
Спеціальність	051 «Економіка»	
Освітня програма	«Прикладна економіка»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	15 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	15 год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	60 год.	год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - ознайомитись з процесами наукового дослідження, його структурою та методами.

Завдання:

- виробити вміння застосовувати нові методи досліджень, в основі яких знаходяться ідеї і принципи системного підходу;

навчитися проводити дослідження;

інтерпретувати результати наукової діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття про науку та наукові знання; сучасну класифікацію наук;

- поділ наукових досліджень на фундаментальні та прикладні;

- поняття проблеми, теми та предмета наукових досліджень;

- методику постановки експерименту;

- організацію наукових досліджень в наукових установах та вузах України;

- методологічні основи та етапи наукових досліджень;

- порядок планування наукового дослідження;

- порядок та способи отримання необхідної наукової інформації;

- методи опрацювання наукової літератури та її огляд;

- методику узагальнення отриманих результатів досліджень;

- Вимоги ДАК України щодо структури та оформлення наукових статей для публікації у фахових виданнях; вимоги до структури та оформлення магістерської випускної роботи.

вміти:

- вибрати тему наукового дослідження;

- здійснювати пошук необхідної інформації, включаючи і можливості «Інтернету»;

- здійснювати опрацювання та узагальнення інформації з наукових джерел;

- організовувати та виконувати прикладні наукові дослідження з використанням стандартних методик;

- обробляти результати проведених досліджень та формулювати висновки;

- оформляти результати науково-дослідної роботи у відповідності з вимогами Держстандарту України для звіту або публікації.

Анотація робочої навчальної програми з дисципліни
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З
ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Навчальний курс складається із 2 змістових модулів, які включають 7 теоретичних тем, 7 семінарсько-практичних тем та завдань для самостійного опрацювання, що дозволяє отримати знання і набути необхідні навички для визначення основ організації наукових досліджень та поняття про інтелектуальну власність. Для детального вивчення дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» до кожної теми включено актуальні питання для обговорення, завдання для практичного застосування теоретичних знань, а також набори тестів, питань для самоконтролю та списку рекомендованої літератури. Питання стосуються характеристики наукового дослідження, вимог щодо його здійснення; видів наукових досліджень, типології методів дослідження; структури дослідження та розробки концептуальних положень; форм відображення результатів наукового дослідження; визначення поняття інтелектуальної власності.

Annotation a detailed syllabus of courses

«Methodology and Organization of Scientific Research with Basics»

The course consists of two structural modules that include theoretical themes 7, 7 seminars and practical topics and tasks for self study, allowing you to acquire the knowledge and skills necessary for determining bases of methodology of scientific research and intellectual property.

For a detailed study of the subject " Methodology and Organization of Scientific Research with Basics of Intellectual Property " to each topic included actual questions for discussion, as well as sets of tests, questions for self-control and a list of recommended reading.

Questions concerning the characteristics of scientific research, the requirements for its implementation; types of research, typology of research methods; structure of the research and development of conceptual provisions; forms display the results of scientific research; definition of intellectual property.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної та заочної форми навчання;

	усього	у тому числі:		
		лекції	семінарс ькі та практичн і	самостійна робота студентів
Модуль 1. Наукові дослідження та методи їх здійснення				
Поняття наукового дослідження та вимоги до нього	4	2	2	32
Поняття методології наукових досліджень та її види	4	2	2	24
Емпіричні та теоретичні методи наукового дослідження	4	2	2	22
Модуль 2. Узагальнення та представлення результатів наукового дослідження				
Зміст та складові науково-дослідного процесу	4	2	2	16
Форми відображення результатів наукових досліджень	4	2	2	18
Методика підготовки і оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт	4	2	2	22
Поняття інтелектуальної власності	6	3	3	20
Всього	30	15	15	

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Тема 1.	Поняття наукового дослідження та вимоги до нього
Тема 2.	Поняття методології наукових досліджень та її види
Тема 3.	Емпіричні та теоретичні методи наукового дослідження
Тема 4.	Зміст та складові науково-дослідного процесу
Тема 5.	Форми відображення результатів наукових досліджень
Тема 6	Методика підготовки і оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт
Тема 7	Поняття інтелектуальної власності

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА МЕТОДИ ЇХ ЗДІЙСНЕННЯ

1. Методологічна основа наукового дослідження - 2 год.
2. Концепція та методи наукового дослідження - 2 год.
3. Використання емпіричних та теоретичних методів наукових досліджень - 2 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ПРЕДСТАВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Вимоги до підготовки наукових публікацій та рефератів – 2 год
2. Підготовка дипломних робіт – 2 год
3. Ефективність наукових досліджень – 2 год.
4. Авторське право і суміжні права – 3 год

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Перелік питань контролю знань студентів

1. Чинники розвитку сучасної методології
2. Сутнісно-змістовне наповнення категорії «методологія»
3. Завдання і функції методології
4. Структурні рівні методологічного знання
5. Компоненти вивчення методології науки
6. Дескриптивна та прескриптивна форма методологічних знань
7. Методологія економіки та предмет її вивчення
8. Методологічний аналіз та його об'єкт
9. Процес аргументації (обґрунтування) у науковій діяльності
10. Функції наукового обґрунтування
11. Праксеологічні положення наукового обґрунтування
12. Структура методології у сучасній науці
13. Підсистеми методологій
14. Різновиди методології як сфери науково-пізнавальної діяльності
15. Основні принципи наукового пізнання
16. Ключовий принцип науки та тенденції його досягнення
17. Парадигми та їх роль у пізнанні
18. Роль теорії у розвитку наукового знання
19. Відмінність теорії від інших форм знання
20. Основні вимоги до формування (обґрунтування) теорії
21. Функції теорії та її різновиди
22. Концепція та її головне призначення
23. Структура, класифікація, етапи наукових досліджень
24. Порядок підготовки магістерської роботи
25. Програма наукових досліджень та її функції
26. Постановка проблеми в дослідженні та шляхи її розв'язання
27. Об'єкти дослідження та їх класифікація
28. Предмет дослідження та принципи його обґрунтування
29. Наукова істина та її властивості
30. Емпірична база дослідження та її функції
31. Побудова емпіричної бази наукового дослідження
32. Гіпотези та їх головні властивості
33. Науковий факт та його роль у дослідженні
34. Науковий опис проблеми та її основні проблеми
35. Доведення і аргумент у науковому дослідженні
36. Сутність і процес генерації ідей
37. Відкриття, їх властивості й типології
38. Аналітичні й синтетичні узагальнення
39. Висновки і рекомендації за наслідками дослідження.
40. Наукові методи дослідження та їх призначення
41. Групування методів наукових досліджень

42. Класифікація методів наукового дослідження
43. Обґрунтування методів дослідження
44. Аналіз як метод наукового дослідження
45. Синтез і його значення в наукових дослідженнях
46. Діалектика, закони діалектики та їх використання в наукових дослідженнях
47. Логіка наукового мислення та її закони
48. Індукція і дедукція
49. Якісний і кількісний аналіз, їхня сутність та порівняльні характеристики
50. Моделювання та структура побудова моделей

Тестові завдання
Вкажіть одну або кілька правильних відповідей

1.	Наука – це:
A.	система знань
B.	форма суспільної свідомості
V.	сфера людської діяльності
Г.	все перелічене вище

2.	Вкажіть стадії розвитку гіпотези
A.	накопичення фактичного матеріалу і висунення на його основі припущенів;
B.	систематизація зібраного матеріалу;
V.	формулювання гіпотези і обґрунтування на основі припущення прийнятної теорії;
Г.	окреслення завдань дослідження;
Д.	перевірка отриманих результатів на практиці і на її основі уточнення гіпотези.конструктивні

3.	Процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, і обране для вивчення – це:
A.	предмет;
B.	об'єкт;
V.	судження;
Г.	принцип;
Д.	закон

4.	Допасуйте ознаку наукового дослідження до її визначення:
a.	творчий характер;
б.	самостійність;
v.	практичність;
г.	наступність знань;
д.	новизна та унікальність

5.	Допасуйте загальнонаукові принципи дослідження до їх визначень:
a.	історичний,
б.	термінологічний,
v.	функціональний,
г.	системний,
д.	когнітивний

	теорії, на базі якої базується дослідження; Г. досліджує виникнення, формування і розвиток процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей;
--	--

6.	Вкажіть найважливіші методології наукових дослідження:
A.	вчення про правила мислення при створенні теорії науки
B.	вчення про науковий метод пізнання
C.	вчення про форми і методи наукових досліджень
D.	теоретична основа вчення
E.	експериментальна частина дослідження
E.	сукупність методів дослідження, що застосовуються в будь-якій науці відповідно до специфіки об'єкта її пізнання

7.	Вкажіть вид методології, що визначає загальну стратегію принципів пізнання особливостей явищ, процесів, сфер діяльності:
A.	загальнонаукова;
B.	фундаментальна;
C.	конкретнонаукова

8.	Вкажіть напрям, який не використовується для здійснення пошуку методологічних основ дослідження:
A.	вивчення наукових праць відомих учених, які застосовували загальнонаукову методологію для вивчення конкретної галузі науки;
B.	узагальнення ідей науковців, які безпосередньо вивчали дану проблему;
C.	розробка методів здійснення експерименту;
D.	проведення досліджень специфічних підходів для вирішення цієї проблеми професіоналами-практиками, які не лише розробили, а й реалізували на практиці свої ідеї;
E.	аналіз концепцій у даній сфері наукової і практичної діяльності українських учених і практиків;
E.	вивчення наукових праць зарубіжних учених і практиків.

9.	Шлях, або спосіб досягнення поставленої мети і завдань дослідження – це:
A.	метод;
B.	експеримент;
C.	методика;
D.	методологія

10.	Практичні аспекти наукової організації дослідження включають:
A.	накопичення фактичного матеріалу і висунення на його основі припущення;
B.	осмислення результатів спостереження і експериментів;
C.	формулювання гіпотези і обґрунтування на основі припущення прийнятної теорії;
D.	відкриття емпіричних законів;

6.Методи навчання.

При вивченні дисципліни використовуються методи інтерактивного навчання (роздір конкретних ситуацій методом case - study, рольові та ділові ігри, робота у малих групах, тренувальні завдання, практичні вправи, тести та т.п.).

Для досягнення поставленої мети вивчення дисципліни також використовуються наступні методи: історичний – при узагальненні поглядів представників різних наукових шкіл ; абстрактно-логічний – при постановці мети і завдань дослідження, розробці наукової гіпотези курсової роботи; монографічний – при вивченні літературних джерел, законодавчих чи інших нормативно-правових актів; структурно-функціональний – для аналізу змін, що відбуваються в управлінні сільським господарством країни при здійсненні аграрної реформи; логіко-семантичний – при уточненні й систематизації структурних елементів механізму стратегічного управління сільським господарством із врахуванням об'єктивних закономірностей та специфічних особливостей розвитку галузі; економіко-статистичний – для аналізу основних техніко-економічних показників сучасного стану сільськогосподарського виробництва в Україні; графічний і табличний методи – для побудови графіків і діаграм та таблиць.

7.Форми контролю.

Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості навчального процесу та його результатів у міжсесійний період під час аудиторних занять і перевірки самостійно виконаних студентами завдань, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

До основних завдань поточного контролю належать:

- оцінювання поточних результатів самостійної роботи студентів щодо освоєння програмного матеріалу дисципліни;
- отримання студентами уявлень про свої здібності, рівень засвоєння навчального матеріалу дисципліни та необхідність внесення оперативних змін у подальшу самостійну роботу;
- надання викладачеві можливості впливати на хід самостійної роботи студентів й визначати необхідність і напрями вдосконалення навчального процесу.

8. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 28.11.2018 р. протокол № 4 з табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ЕКТС	Визначення оцінки ЕКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89

	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовільняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Рейтинги студента із засвоєння дисциплін, захисту курсових робіт (проектів), проходження всіх видів практик (навчальної, виробничої, переддипломної), складання державних екзаменів, дипломного проектування (захисту випускних бакалаврських, дипломних робіт (проектів) і магістерських робіт) **визначаються за 100-балльною шкалою.**

Із 100 балів, призначених для визначення рейтингу з дисципліни, на оцінювання навчальної роботи студента (вивчення і засвоєння матеріалу змістових модулів) відводиться не більше 70 балів, а на підсумкову атестацію (складання екзамену чи заліку) – не більше 30 балів.

Для виставлення оцінок у екзаменаційну відомість, залікову книжку, академічну довідку та журнал рейтингової оцінки знань рейтинг студента у балах переводиться у національну (4-балльну) та ECTS оцінки згідно з табл. 1.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни (далі – **рейтинг з дисципліни**) $R_{\text{дис}}$ складається з рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ і рейтингу з атестації $R_{\text{ат}}$

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}. \quad (2)$$

Для допуску до атестації студент має набрати не менше 60 балів з кожного змістового модуля, а загалом – не менше, ніж 42 бали з навчальної роботи. Це означає, що в цілому студенту необхідно виконати такий мінімум робіт:

- 1) виконати всі експериментальні завдання (лабораторні роботи, розрахункові завдання), виступити з доповіддю на семінарах тощо;
- 2) уникнути штрафних санкцій лектора.

Студенти, які протягом навчального семестру набрали менше 42 балів з навчальної роботи, зобов'язані до початку екзаменаційної сесії підвищити свій рейтинг з навчальної роботи, інакше вони не допускаються до екзамену

(заліку) з цієї дисципліни і матимуть академічну заборгованість. У кінці терміну засвоєння дисципліни студентам, які з поважних причин пропустили заняття, відводиться термін (1–2 тижні), протягом якого можна відпрацювати заборгованість (згідно з графіком відпрацювань пропущених занять, складеному на кафедрі) і підвищити свій рейтинг з навчальної роботи на більш високий.

Рейтинг студента з атестації **R_{AT}**, яка проводиться виключно за **текстовими технологіями**, визначається за 100-балльною шкалою. Якщо на атестації з дисципліни (екзамені чи заліку) студент набрав менше 60 балів, то така атестація йому не зараховуються – одержані бали не додаються до набраних балів з навчальної роботи, і за студентом зберігається рейтинг (оцінка), визначений за формулою (2).

В іншому випадку рейтинг студента з дисципліни **R_{DISC}** обчислюється за формулою

$$R_{\text{DISC}} = R_{\text{HP}} + 0,3 \cdot R_{\text{AT}}. \quad (3)$$

Рейтинг з дисципліни, як і рейтинг з навчальної роботи, округлюється до цілого числа. Він заноситься в екзаменаційну відомість і журнал рейтингової оцінки знань студента. Рейтинг студента з дисципліни переводиться в національну оцінку та оцінку ECTS згідно з табл. 1, які заносяться в екзаменаційну відомість, залікову книжку (лише за 4-балльною шкалою), академічну довідку і журнал рейтингової оцінки знань студента.

Для занесення національної (4-балльної) оцінки та оцінки ECTS у додаток до диплому і академічну довідку рейтинг з дисципліни, яка викладається понад один семестр, визначається деканатом відповідного факультету як середньозважена величина рейтингів з дисципліни за кожний семестр за методикою, наведеною в розділі 5.

Студентам, які успішно завершили засвоєння дисципліни, виконуючи всі вимоги робочого навчального плану, присвоюються кредити ECTS, призначені для дисципліни робочим навчальним планом. Кредити ECTS записуються в журнал рейтингової оцінки знань студента.

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Гордієнко С.Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: Науково-практичний посібник. – К.: КНТ, 2016. – 92 с.
2. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. Посібник. – Х.: НТУ «ХПІ», 2015. – 142 с.
3. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студ., курсантів, аспірантів та ад'юнктів / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учебової літератури, 2016. – 352 с.
4. Краснобокий Ю.М. Словник-довідник науковця-початківця. – К.: Науковий світ, 2000. – 83 с.
5. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2016. – 192 с.
6. Основи наукових досліджень : науково-допоміжний бібліографічний покажчик [Електронний ресурс] / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; ред. В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – 284 с. – Режим доступу : http://library.sspu.sumy.ua/bibliografichni_pokazhchyky/2014/1_g.pdf
7. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій. К.: Академвидав, 2014. – 207 с.
8. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: «Слово», 2015. – 235 с.
9. Шейко В.М., Кушнаренко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-е видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2017. – 311 с.

Додаткова література:

1. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посібник для студентів та викладачів вищ. навч. закладів. – К.: Форум, 2014. – 271 с.
2. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник для студентів економ, спец, вузів. 3-е видання, перероблене і доповнене. – К.: Вища школа, 2016. – 271 с.
3. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2015. – 276 с.
4. Клепко С.Ф. Наукова робота і управління знаннями: Навчальний посібник. – Полтава: ПОППО, 2015. – 201 с.
5. Полудньонна Н.С. Наукова складова магістерської програми і освітньо-кваліфікаційної підготовки фахівців як невід'ємний елемент навчального процесу у ВНЗ МВС України // Вища освіта: історичний досвід та перспективи розвитку: Матеріали науково-методичної конференції, Донецьк, 25 січня 2015 року. – С. 63-67.
6. Полудньонна Н.С. Наукова творчість курсантів (слухачів, студентів) як психолого-педагогічна проблема // Проблеми гуманізації навчання та виховання у

вищому закладі освіти: Збірник статей за матеріалами IX Ірпінських міжнародних науково-педагогічних читань: в 2-х ч. – Ірпінь: НУ ДПС України, 2017. – 476. – Ч.2. – СС. 121-131.

7. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 244 с.

8. Сидоренко В.К., Дмитренко П.К. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. – К., 2016. – 260 с.

9. Стєченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень. – К.: Знання, 2015. – 309 с.

Нормативно-правові акти

1. «Про вищу освіту» : Закон України № 2984 – III від 17.01. 2002 р. (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38.

2. «Про інформацію»: Закон України від 23.06.2005 // Відомості Верховної Ради України. – 2005 – №1 (**із змінами і доповненнями**).

3. «Про наукову і науково-технічну діяльність»: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12 (**із змінами і доповненнями**).

4. «Про наукову і науково-технічну експертизу»: Закон України від 10.02.1995 (станом на 09.02.2006) // Відомості Верховної Ради України. – № 2 (**із змінами і доповненнями**).

5. «Про авторське право і суміжні права»: Закон України від 23.12.1993 // Відомості Верховної Ради України. – 1993 – № 1 (**із змінами і доповненнями**).

Ресурси мережі Інтернет:

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.

2. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interpedagogika.ru>.

3. Методологія науки – Fajr [Електронний ресурс]. – Режим доступу : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.

4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

5. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.

6. Сообщество профессионалов hr-portal [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-portal.ru>.